

Yttrande över Gestaltad livsmiljö. En ny politik för arkitektur, form och design (SOU 2015:88)

Dnr Ku2015/02481/KL

Skolverket har tagit del av betänkandet *Gestaltad livsmiljö: En ny politik för arkitektur, form och design* (SOU 2015:88). Skolverket begränsar sitt yttrande till de områden som berörs i betänkandets avsnitt 10.3: Arkitektur, form och design i grund- och gymnasieskolan.

Avsnitt 10.3: Arkitektur, form och design i grund- och gymnasieskolan

Arkitektur, form och design i grundskolan

Utredningen föreslår ämnena samhällskunskap och hem- och konsumentkunskap som möjliga ämnen att undervisa i arkitektur, form och design. Skolverket avstyrker förslagen.

Ämnet samhällskunskap är redan idag ett tvärvetenskapligt ämne som ställer krav på en bred kompetens hos lärarna inom såväl statsvetenskap, sociologi, ekonomi, juridik som mediekunskap. Skolverket ser mot bakgrund av detta svårigheter med att ämnet även skulle inrymma arkitektur, form och design. Detsamma gäller ämnet hem- och konsumentkunskap som har ett syfte och ett innehåll som redan idag anses vara tillräckligt omfattande för att inrymmas i de 118 timmar som ämnet förfogar över. Dessutom bör eventuella förändringar utgå från ämnets kärna som det uttrycks i kursplanens syfte och kunna integreras i detta. Det behöver även ges exempel på hur begreppet skulle kunna kopplas till ämnet hem- och konsumentkunskap samt i vilket avseende utredningen menar att ämnet kan utvecklas.

Utredningen pekar på att läroplanerna för grund- och gymnasieskolan ger förutsättningar för att undervisa i konst, arkitektur, samhällsplanering, form och design och lyfter i detta sammanhang fram ämnena bild och slöjd. Skolverket vill i detta sammanhang uppmärksamma att ämnet teknik saknas i utredningen. Ett ämne som redan idag har utrymme för arkitektur, form och design.

I utredningen lyfts Finland fram som ett land som satsar förhållandevis mycket tid på ämnet slöjd. Skolverket vill tillägga att en skillnad mellan Sverige och Finland är att ämnena teknik och slöjd är sammankopplade i ett ämne i Finland – teknisk slöjd.

Arkitektur, form och design i gymnasieskolan

I betänkandets kapitel 10, s. 208, tas två perspektiv på hållbart samhällsbyggande upp, det ena är kunskap om och det andra är kunskap i hållbart samhällsbyggande. I ämnet samhällskunskap i gymnasieskolan är det så som utredningen framhåller möjligt att undervisa i arkitektur, form och design (kunskaper om). Skolverket vill uppmärksamma att det gäller även i ämnet historia, vilket inte nämns i sammanhanget. I utredningen föreslås inte någon ändring i ämnesplanen, fokus ligger i stället på läromaterial som stödjer undervisning.

På sidan 208 anges att innan reformen Gy 11 ingick en kurs på 50 gymnasiepoäng i kärnämnet estetisk verksamhet (ESV) i samtliga nationella program. Skolverket vill förtydliga detta med att det fanns möjlighet för eleverna att välja mellan ESV med bild, med musik, eller med drama/teater. Det innebär alltså att inte alla elever hade bild i kärnämnet ESV.

Skolverket har en synpunkt på formuleringen ”Idag är det främst specialintresserade som läser bildämnet på gymnasienivå /.../” Idag måste en estetisk kurs erbjudas alla elever inom gymnasieskolans individuella val, det vill säga gäller både de högskoleförberedande programmen och yrkesprogrammen. Det behöver inte vara i brist på intresse att elever inte väljer ett estetiskt ämne inom ramen för det individuella valet. På flera av de programreferensskolor Skolverket besökt anger både elever, lärare och skolledare att det är de meritgivande kurserna som styr det individuella valet, vilket då innebär att relativt få elever väljer ett estetiskt ämne inom det individuella valet, inte i brist på specialintresse. Elever på referensskolor uttrycker också att de saknar ett estetiskt ämne.

Utredningen anger att arkitektur och design samt hållbart samhälle är ämnen inom teknikprogrammet (s. 209). Det stämmer, men ämnena är valbara även inom andra program, exempelvis kan ämnet arkitektur väljas på naturbruksprogrammet och bygg- och anläggningsprogrammet. Ämnet design är valbart på hantverksprogrammet och det industritekniska programmet. Ämnet hållbart samhälle är valbart på samhällsvetenskaps-, ekonomi- och naturvetenskapsprogrammet.

Skolverket vill uppmärksamma att elever inom gymnasiesärskolan saknas i utredningens kapitel 10, dessa elever bör inkluderas på samma villkor som gymnasieeleverna.

På Skolverkets vägnar

Kjell Hedwall
Avdelningschef

Ylva Eriksson
Undervisningsråd